

עדר הבקר בכפר יחזקאל בתשכ"ו 1

לסוף שנת תשכ"ו מנה עדר כפרי-יחזקאל 1405 ראשי בקר בס"ה והרכבו היה כדלקמן: זכו במיכסת שיווק חדשה של 2.9 מיליון ליטר בשנה, שהינה גדולה מזו שאושרה להם בעבר.

התנועה בעדר בתשכ"ו

בשנת תשכ"ו הוצאו לשוק הבשר 96 פרות ו-263 עגלים, משקלם הממוצע של העגלים היה 504 ק"ג. כן נמכרו לפרס 23 מבכירות, ועוד 104 עגלות, בגילים שונים, נמכרו לגידול בארץ. בראשית שנת תשכ"ו נמצאו בעדר המושב 663 פרות ועגלות, שכפי המצופה צריכות היו להמליט במשך תשכ"ו; למעשה נולדו רק 580 וולדות (297 עגלים ו-283 עגלות). יש עניין מיוחד בפרטים על תוצאות ההמלטות בעונת מאי-אוגוסט 1966, כפי שסוכמו ע"י הנהלת ספרי-העדר, והם מובאים להלן.

פרטים	מס. עגלות	%	מס. פרות	%	מס. חולדות
מבכירות צעירות משנתיים	38	79	19		
מבכירות מבוגרות יותר	84	90	6		
פרות (גיל ממוצע 5 שנים)	282	97	4		

תוצאות אלה אינן זקוקות לפירושים מיוחדים, ומן הראוי הוא שגם בוקרי כפרי-יחזקאל יתפכחו מהבולמוס של ייצור פרות צעירות מדי. בדו"ח של הלישכה לא הובאו פרטים של סיבות היציאה של 96 הפרות לשוק הבשר, ורק נרמז שמשקים אחדים נפגעו מאי-פוריות. מן הראוי היה לציין מה היה מספרן ושיעורן של היוצאות בגיל צעיר (אחרי המלטה אחת או שתיים), תוך ציון הסיבות ליציאתן של אלה.

תנובת החלב

מובן מאליו שהגדלת עדר הפרות הביאה עימה עליה בולטת בייצור החלב; באופן מיוחד מתבלטת הגדלת הייצור בשנתיים האחרונות (תשכ"ה, תשכ"ו). בתשכ"א הסתכם הייצור השנתי ב-1.5 מיליון ק"ג חלב ובתשכ"ו הוא הוכפל והגיע ל-3.1 מיליון ק"ג. בתנובה הממורצת לפרה בשנה לא חלו שינויים, דרמא-

פרות 578

עגלות 498

עגלים 329

החל מתשכ"א התבלטה הגדלת עדר הפרות, כפי שאפשר להיווכח מהטבלה הבאה:

השנה	מספר הפרות בממוצע שנתי
תשכ"א	297
תשכ"ב	347
תשכ"ג	362
תשכ"ד	405
תשכ"ה	485
תשכ"ו	540

הרחבה זו של העדר באה תוך כוונה להגדיל ככל האפשר את ייצור החלב במושב, בטרם תיקבענה מיכסות-ייצור סופיות לייצרני החלב בארץ. כידוע, נקבעו כבר לפני שנים מספר מיכסות ייצור, כשגדלו העודפים והתהווה משבר קשה בשיווק החלב ומוצריו. אז אף הוקצבו, מטעם משרד החקלאות, סכומים ניכרים לצמצום העדרים ע"י הוצאת פרות חלב רבות לשוק הבשר. ב-3 השנים האחרונות, כשהשוק בארץ קלט ללא קושי את כל החלב, ואף נתגלה מחסור באילוי תוצרי חלב (חמאה, גבינה), התעלמו מהמיכסות והותר ייצור בלתי מוגבל בכל אי-זורי הארץ; ורוב הבוקרים, בקיבוצים כבמור שבים, החלו במירון של הרחבת העדרים, בתנאי חם שלעתיד לבוא יוטלו מחדש הגבלות, אלא שמיכסות הייצור החדשות תיקבענה וודאי בהתאם למצב העובדתי ברמת הייצור, שתושג עד למועד קביעת המיכסות. בוקרי כפרי-יחזקאל לא היו איפוא בין המפגרים במירון זה ואמנם

¹ הנתונים הסטטיסטיים שברשימה זו וידיעות שונות שאובים מהחברת שהוצאה לאור על ידי לשכת הדרכה בית-שאן בעריכת אלי סמסון.

שת מיכליות להובלת חלב והקמת סככות חדשות לשיכון הפרות, לפי הטיפול שהוקם במושב אביגדור (ראה חוברת 87-88, "משק הבקר והחלב", עמוד 49). לא נתרבו המבנים מסוג זה עד עתה, אבל יש נטיה בכיוון זה; אלא שההשקעה הגדולה מרתיעה עדיין רבים מלהיחפז ולהקים סככות כאלה.

ההזנה

אין פרטים על ביצוע ההזנה בתשכ"ו, אבל מן הראוי להביא כאן את דבריו של עורך החוברת בשאלה זו שמשמשים כעין המלצה ואזהרה לקראת העתיד הקרוב. אביא את הדברים כלשונם: "גם בהזנת הפרות החולבות יחולו בוודאי תמורות בעקבות השינויים היחסיים במחירי המזון המרוכז והמזון המשקי. לא יהיה מנוס מחלוקת העדר לשתי קבוצות הזנה נפרדות: קבוצה א', ובה הפרות זמן קצר לפני ההמלטה והפרות שבשיא ההנבה; אלה תקבלנה מזון משקי בכמות מצומצמת והרבה מזון מרוכז (בשלוש-ארבע ארוחות ביממה); לקבוצה ב' ישתייכו הפרות שתנובתן פחתה והעגלות הגדולות. אשר תקבלנה הרבה מהמזון המשקי ורק מעט מזון מרוכז, להשלמת החסר במנה. כמו כן נצטרך ללמוד ולדעת הרבה יותר על הכמויות המוגשות לבקר למעשה. לא יתכן להאבין עדר גדול ועתיר תנובה אך ורק, לפי העין ולפי המזל. יש כיום אמצעים טכניים שבעזרתם אפשר לשקול עגלות מלאות מספוא ולדעת בדיוק כמה אנו מאביסים."

פיכום

בסוף החוברת הובא הסיכום דלהלן: "ענף הבקר הוא הענף המרכזי והבסיסי של כפר יחזקאל. שנת תשכ"ו היתה שנה של התפתחות והתקדמות מרשימה. עזה התקווה שגם בשנים הבאות תתאפשר התקדמות נוספת בכל השטחים, בהם טרם מוצו כל האפשרויות."

הביא לבית הדפוס

י. ע.

טיים", ואין פלא בכך, כי הרי מדובר בעדר גדול, המוחזק ב-43 משקים אינדיבידואליים. בשנת תשכ"א עמדה התנובה הממוצעת על 5390 ק"ג ובתשכ"ו היא עלתה עד ל-5700, תוך תנודות קלות כלפי מטה בתשכ"ב-תשכ"ד. באחוז השומן הממוצע הסתמנה פחיתה החל מתשכ"א, והוא הגיע לנקודת שפל (3.35%) בתשכ"ד; משנה זו ואילך השתפר המצב ובשנים תשכ"ה ותשכ"ו הוא כבר חזר לרמה שברוב עדרי החלב המושביים (3.5%).

יחידת העדר במשקי כפרי-יחזקאל

תהליך חיסול הענף במשקים מסויימים אחד והגדלת יחידת העדר במשקי הנאמנים לענף מאידך, לא פסח גם על מושב זה. מהדור"ח לשנת תשכ"ו למדים ש-43 מתיישבים מקיימים עדיין את ענף הבקר, ומיון יחידות העדר לפי מספר הפרות בכל משק מראה לנו את התמונה דלהלן:

מספר הפרות למשק	מספר המשקים
עד 8	3
9-12	8
13-16	27
מעל 17	5

מובן מאליו שעם הגדלת מספר הפרות מתרבה מספר בני-הבקר בכל משק וכן גם ייצור החלב לכל יחידה משקית. בתשכ"ו נמנו 23 משקים, בהם הוחזקו מ-30 עד 39 ראשי בקר ו-7 משקים אף הגיעו לעדרים שמנו למעלה מ-40 ראש. באופן מקביל לכך השתנו אפשרויות שיווק החלב לכל משק; לפיכך הננו מוצאים סוג של 4 "משקים זעירים", כביכול, ששיווקו בתשכ"ו עד 40 אלף ליטר חלב; 11 משקים סווגו כ"קטנים" ששיווקם נע בין 40 ל-60 אלף ליטר; 23 משקים זכו כבר בתואר של "בינוניים" ותרומתם לשוק החלב היתה בין 60 ל-80 אלף ליטר; ונמצאו גם 6 משקים, שהוגדרו כ"גדולים", והם העפילו מעל ל-80 אלף ליטר.

מבנים

הא בהא תליא! גדל העדר, ממילא גרר הדבר אחריו הקמת מכוני חליבה מודרניים, רכי-